

Tandarts en tandtechnisch laboratorium

Tot het eind van de vorige eeuw voerden tandartsen (toen nog 'tandmeesters' genoemd) zelf tandtechnische werkzaamheden uit. Steeds vaker echter lieten zij deze werkzaamheden uitvoeren door technici die zij zelf opgeleid hadden. Deze tandtechnici werkten in de praktijk van de tandarts en konden dan werkzaam zijn voor meerdere tandartsen. Op een bepaald moment maakten zij zich los van de tandarts-werkgever en gingen zelfstandig werken in een tandtechnisch laboratorium.

Voor na de jaren veertig heeft een belangrijke uitbreiding van het aantal tandtechnische laboratoria plaatsgevonden. Volgens opgave van de Vereniging van Laboratorium Houdende Tandtechnici zijn er op het ogenblik zo'n 350 tandtechnische laboratoria. De omzet hiervan werd in 1989 geraamd op ongeveer 300 miljoen gulden. Tot het assortiment van de tandtechnische laboratoria behoren de volgende product-categorieën: kronen, bruggen, werkstukken ter gebitsregulatie, frames, prothesen en implantaten. In 1988 werden in Nederland circa 800.000 kronen en bruggen geplaatst en ongeveer 180.000 volledige dan wel gedeeltelijke gebitsprothesen. Niet alle laboratoria leggen zich toe op de productie van al deze artikelen. Een aantal heeft zich gespecialiseerd (zie bijdrage van Hengst elders in dit nummer). De meeste laboratoria zijn klein van omvang. In totaal werken er, omgezet in voltijds werkende tandtechnici, circa 3000 personen.

Als gevolg van technologische ontwikkelingen zijn de materialen en de apparatuur die in de tandtechnische laboratoria gebruikt worden aan grote veranderingen onderhevig. Organisatie, werkwijze en samenwerking met de tandarts stellen daarom hoge eisen. De tandarts is verantwoordelijk voor het klinisch resultaat van tandtechnische voorzieningen, de tandtechnicus voor de vervaardiging daarvan. Vele factoren zijn van invloed op de relatie tussen tandarts en laboratorium. In de in deze

aflevering opgenomen artikelenreeks wordt daar nader op ingegaan.

La Rivière en Oosterwijk geven een beschrijving van de uitgangspunten voor een adequate relatie en communicatie tussen tandarts en laboratorium.

In aansluiting hierop omschrijft *Stumpel* de voorwaarden voor het overleg tussen beide partners. *Bronsdijk en Van de Lest* gaan in op de vraag hoe tijdens de opleiding tandarts en tandtechnicus met elkaar zouden moeten leren samenwerken. *Sips* geeft aan hoe nieuwe ontwikkelingen in de tandtechniek kunnen worden benaderd en noemt eisen waarop de aanpak moet zijn gebaseerd. *Hengst* geeft een overzicht van individueel en collectief te ondernemen acties om tot een goede bedrijfsvoering te komen in het tandtechnisch laboratorium. *Van Eijkelenborg* bespreekt de eisen voor het waarborgen van kwaliteit van de voorzieningen en de problemen bij het zowel collectief als individueel tot uitdrukking brengen van deze eisen. In het laatste artikel beschrijven *Van Oort, Van Dijk, Reint-*

sema en Popma de samenwerking tussen tandarts en laboratorium op het terrein van de faciale prothetiek, met behandelingsprotocol en specifieke uitwerking van het behandelingssysteem. De bedoeling van de artikelenreeks is de kwaliteit van de samenwerking tussen tandarts en tandtechnicus te verbeteren.

De verschijning van dit themanummer juist op dit moment is niet geheel toevallig. Eind van deze maand, van donderdag 30 mei tot en met zaterdag 1 juni, zal in de Amsterdamse RAI de Vakbeurs voor Tandheelkunde en Tandtechniek, de Vtt '91, plaatsvinden. Deze beurs is een uitermate geschikte gelegenheid voor tandtechnicus, tandarts en -assistent(e), specialist, hygiënist en student om, met de in dit themanummer geboden informatie als basis, kennis te nemen van de huidige stand van zaken op het gebied van de tandheelkunde, tandtechniek en mondhygiëne.

O. Hokwerda, gastredacteur